

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Openbare samenspreking.

De Redactie ontving volgend stuk ter plaatsing:

Waarom zouden we niet hebben te midden van den chaos der discussies een openbare samenspreking over aanhangige kwesties of meningsverschillen? Het punt waar het om gaat door een verdediger te poneeren en in hoofdlijnen aan te geven. Daarna door een of twee experts, of vooraanstaande opposenten te bestrijden. Niet door een menigte of door iedereen, die zijn stem eens wil laten hooren, maar door één of twee erkende verdedigers en bestrijders. In een openbare vergadering. De onkosten te bestrijden door een vereeniging, wier leden toegang tot de openbare discussie hebben. We konden drieërlei goede vrucht hiervan oogsten. Ten eerste: geen doodzwijgen van de kwesties, ten tweede: geen verkeerde voorstelling van de punten waar het om gaat, ten derde: bewaren van den goeden toon. Immers als na de korte inleiding van den verdediger de bestrijder h.v. drie kwartier of een uur besteedt, daarna de verdediger gelijken tijd, daarna de bestrijder nog eens een half uur, dan werd het voor de vergadering wel duidelijk wie, door strikt bij het punt te blijven, dit met Schriftuurlijke en op goede gronden te verdedigen en den goeden toon te bewaren, althans sterk stond, en wie niet. Zoo werd de weg gebaad voor een communis opinio, die na het hoor en wederhoor vernomen te hebben, een zekere gewettigde overtuiging ontving. Dien kant moet het toch uit. Door overleggen en overtuigen.

Om te illustreeren uit mijn eigen gemoed. Ik ben bereid ten allen tijde in elken kring publiek te verdedigen wat ik onlangs en reeds vroeger schreef over de taak der Christelijke Overheid om op haar terrein God te belijden, en dat deze taak naar het geloofsbeginsel onzer Anti-rev. Partij, door deze Partij en door alle Christenen in ons land van de Overheid gevorderd moet worden. Opdat we niet meer afdrijven naar de neutrale staatsidee. Waar sommige bladen of Kerkbodes hier hartelijk met mij instemmen — is het bij onze hoofddorganen een doodzwijgen. Verder. Ik ben bereid, waar ook en voor wien ook aan te toonen, dat het nieuwe kerkrecht naar Schrift, K.O. en den aard van ons kerkverband niet één been heeft om op te staan, dat de canonici en dogmatici van de 17e eeuw, op wie men zich beroept, allen liggen onder den ban der niet te handhaven O.T. opvattingen van het oude art. 36 N. Gel. Terwijl men nu maar om de punten waar het om gaat, heenpraat.

En precies zoo zullen anderen gevoelen. Zoo zal prof. Schilder gevoelen en de professoren Vollenhoven en Dooyeweerd in zaken, welke zij naar voren gebracht hebben, of waarin hun bestrijders hen van afwallingen betichten. Laat de zaken in publieke discussie gehoord worden. Dat is het punt waarop ik doel. Ik neem alleen mijn eigen gevoelens voor mijn rekening en breek voor het gevoel van niemand anders een lans. Maar waar ik wel voor pleit is: bespreken, overtuigen. Niet dat we allen precies gelijk moeten denken, daar is in de Gereformeerde Kerken altijd geweest en zal er moeten blijven een zekere vrijheid van zienswijze, maar de zaak gaat daarover: is iets naar de H. Schrift en de Geref. beginselen zooals wij die hebben leeren verstaan op grond der H. Schrift, of is het daarmee in strijd.

Gaarne zou ik het gevoel der broeders vernemen omtrent zulk een te vormen vereeniging voor samenkomsten van openbare bespreking van hangende kwesties.

Dr J. VAN LONKHUYZEN.

Zierikzee, 7 Juni 1939.

Naschrift.

Het door dr v. L. geopperde denkbild is ook door mijzelf al eens naar voren gebracht in een vergelijking tusschen verleden en heden. Ik geloof evenwel, dat in de huidige situatie zulke openbare twistgesprekken („twisten” hier zonder eenige narigheid bedoeld), niet meer helpen kunnen. Men heeft nu eenmaal de zaak op de kerkelijke tafel gebracht; de kwesties zijn te veel in getal; bovendien zou een enkele der betrokkenen eerst een persoonlijk grievede beleediging („Heraut”) moeten terugnemen, vóór er van een zakelijk samenspreken met hem sprake kan zijn, doch tot nu toe bleek hij daartoe niet bereid, zelfs niet tot antwoorden; voorts is een ander hunner (prof. Hepp) niet bereid gebleken al zijn wetenschappelijke meeningen, hoewel van den kathedraal gedoerd, publiek te laten maken (al was 't ook maar bij kerkelijke examina). En zoo is er wel nog iets meer. Het beste lijkt me thans, nu samenspreking met vaststelling van enkele punten ter opheldering gewelgd is door laatste gegadigde, den weg der schriftelijke argumentatie af te wandelen.

K. S.

WAT PERSCHOUWT

Had niemand materiële bezwaren?

Prof. Dr V. Hepp schrijft in „Credo”:

Nadat jaren lang om uitbreiding van de belijdenis was gepleit, werd een ontwerp, dat zeer voorzichtig was gesteld en waartegen niemand materiële bezwaren had, juist door een te veel aan voorzichtigheid, niet aanvaard.

Deze opmerking moet wel staan op de proeve, die in den vorm van artikelen was voorgelegd aan de synode van Arnhem. Maar dan is het toch onjuist, te zeggen, dat daartegen niemand materiële bezwaren

mijn inzicht, in zoo weinig aan-

idderbos ook dat

ouwing van Calvijn geloof uit de even.

af de gedachte, en klein gedeelte, lenende oorzaak isten. Voor het wil de Hervorming op de goedheid lat, wanneer een als grond zijnerft aanvaard, hij g zien, om daardat God hem el aan het heil

e lezing, tot deze

bewijze van zijn uit de Institutie

sciëntie zoo geis, wordt ze ook van de werken; genissen zijn, dat ar dus dat verats heeft, tenzij

van uw hart opbt, mag het niet ouwen, waarvan neer wij het n uitsluiten, het hart van endt tot de

tot de hulp der el en al vestigt rechtvaardigheid.

dat hij door oederlieren- of schraagt

gaven, die God vij die in herin zijn als stralen

ij verlicht worat hoogste licht

it voor ons de lie aantoon, ig tot kinde-

van een ge- het geloof door ons leven; en Calvijn aangaat,

s.

le snel met zijn

il, moet immers de vraag: „Wat onder het van het ge-

niet te ontken- het opmerken

urt en leven een toegekend voor s, of (wat we de verzeke- chap.” (Ik spa-

versterking des eelemaal zeker, dienaangaande

il niet zoo is.

er, dat ik in „De iver, de quiesce loof.

eischen, dat hij och vind ik het wat ik daar ge-

sneller voorul

ift, wanneer zij loof, nooit be- z, waarbij een weet niet of ovige, of ik en.”

itijd dit, dat te klein neemt, idj genoeg is.

golgen.

ij wel den Hei- dij gebrek, dat ooren aan den i dat oogenblik, voor ondergang

van zulken, die er zijn omtrent an.

Prof. Greijdanus zegt in zijn commentaar het zoo klaar: „Want deze zwakken in het geloof zien de volle beteekenis en verre strekking van de rechtvaardiging en verlossing door Gods genade in den Heere Christus niet in, en hebben niet voldoende oog voor den vollen omvang van dat heilswerk speciaal met betrekking tot bepaalde spijsen en dranken en dagen.”

Voorzover ik weet wordt nergens in de Heilige Schrift gesproken van menschen, die zwak zijn in het geloof in dien zin, dat zij aan hun kindschap twijfelen, maar altijd in den zin van: „niet inzien of niet gelooven de beteekenis van het kindschap voor een bepaalde situatie”.

Geloofsversterking wordt dan natuurlijk, dat een kind van God al klaarder inzicht krijgt in de alomvattende beteekenis van het geloof in Christus, waardoor wij onder alle omstandigheden, in leven en sterven, boven gevaar en verderf verheven, en van alle slavernij verlost zijn.

En wat bedoelt Calvijn nu in de door Prof. Ridderbos aangehaalde plaatsen met die geloofsversterking?

Nog eens, Prof. Ridderbos kan wel zeggen: „dat is wezenlijk hetzelfde als de verzekering aangaande het kindschap”, maar dat moet bewezen worden. En nu komt het mij voor, dat juist uit de aangehaalde uitspraken van den Hervormer blijkt, dat hij met geloofsversterking niet bedoelt wat Prof. Ridderbos er van maakt.

In een volgend artikeltje hoop ik dat aan te toonen.

D. van D.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Mythische vervorming.

Wij hebben den vorigen keer het een en ander medegedeeld over de wijze, waarop het nationaal-socialisme Luther beschouwt. Het is goed om hierover nog enkele opmerkingen te maken. Want heel deze beschouwingswijze, zoo karakteristiek voor een belangrijk deel der Westersche wereld, laat zien, dat zij van de Christelijke religie eigenlijk niets wil weten. „Het laatste groote gebeuren voor ons Duitschers zijn niet: de Reformatie en Luther”, schrijft Brachmann in zijn „Alfred Rosenberg und seine Gegner”, „maar de doorbraak der rassische wereld- en geschiedenisopvatting, die aan de nationaal-socialistische beweging de overwinning heeft gegeven. In het licht van deze doorbraak zien wij wereld en geschiedenis, en daarmee ook Luther en het Protestantisme, die als kerkelijk Protestantisme niet zoozeer Protestantisme als wel „Buiten-Roomsche-Kerk” is, waarin echter het anti-Roomsche protest verloren is gegaan. Dus moet in de toekomst het begrip „Protestantisme” voor de geschiedenis der anti-Roomsche ketterbewegingen, ja voor de ketterbewegingen in het algemeen, gereserveerd blijven. Deze dingen moet men zien om te erkennen, dat Alfred Rosenberg, door het verwijt, dat hij een caricatuur van het Protestantisme zou maken, heelmaal niet wordt getroffen.”

Zoo wordt een begrip van zijn inhoud beroofd, een werkelijkheid van haar „substantie”. „Wij hebben geen belang bij den ganschen Luther, die, zoo hij was, nooit weer mogelijk zou mogen zijn, omdat er in de geschiedenis geen terug-bestaat”. Wij hebben geen belang, zou Brachmann verder kunnen gaan, bij het „Protestantisme” zooals het heden is, maar bij een, die handelt, zooals het „moet handelen”. Geen „Evangelisch Protestantisme”, geen belijdenisbeweging, die zich op den Bijbel beroept, aan het Woord van God zijn kracht ontleent; zulk een beweging is historie, een „eenmalige” verschijning, die vroeger gewenscht, maar nu gevaarlijk is. Gevaarlijk n.l. voor de volkskracht, voor het „Deutschtum”, voor de idee der „totale Deutschheit”. Daarom is van Luther alleen datgene van belang, dat in hem en aan hem „Duitsch” is.

„Duitsch”, dat is het historische protest tegen Rome. Dit protest maakt het Protestantisme tot een beweging, die recht heeft op waardeering. Waardeering n.l. als historisch verschijnsel. „Hoe” het geprotesteerd heeft, wat de eigenlijke inhoud van dat protest geweest is, doet er tenslotte weinig toe. De vragen van Bijbel en geloof hebben hier niet de minste beteekenis. „Het geloof wortelt in den mensch, die gelooft”, en in geen enkel anderen grond. Daarom is de Reformatie bewijs van menschenlijke kracht en menschenlijken wil. Daarom ligt Luther's uitgangspunt niet in dogma en openbaring (dat kan niet, omdat zij krachteloos in zichzelf zijn) maar in zijn Germaansch-Duitsche ziel.

Nog is het niet genoeg! „Dezen Luther”, besluit Brachmann, „heeft de Kerk, die zich naar hem noemt, prijsgegeven, verdacht gemaakt en verraden. In de „Mythe der 20ste eeuw” viert hij — en nu voor het geheele Duitse volk — zijn Duitsche opstanding”.

Dat staat er werkelijk letterlijk. Prijsgegeven, verdacht gemaakt, en verraden, men versta dat goed, door hem „letterlijk” te volgen, d.w.z. door de belijdenis te eeren, die Luther eerde, door het Woord te gehoorzamen, dat Luther gehoorzaamde, door te getuigen van Gods genade, zooals Luther dat eens deed.

Want werkelijk eeren, zooals Brachmann dat bedoelt, beteekent deze geloofshandelingen, dezen geloofsjubel te beschouwen als historisch bepaalde noodzakelijkheid, of nog liever als historisch bepaalde, noodzakelijke zwakheden. En vervolgens Luther daarvan te „bevrijden”. Niet waar: in Luther is gedurende zijn gansche leven (zoo heet het) het geloof in den Germaanschen Vriend-God levend geweest. En dit geloof riep in hem gewetensbezwaren en godslasteringen wakker tegen den God van den Bijbel. Althans volgens Brachmann. Dit zou dan vooral in de periode vóór Luther's definitieve breuk met Rome het geval geweest zijn, toen zijn „Germaansch karakterprotest” reeds begon te ontwaken. En Luther eeren beteekent nu die „gewetensbezwaren en godslasteringen” herhalen, d.w.z. ook protesteeren tegen dien God, die „boetedoening eischt”, die „slechts vergeven wil na schuldbelijdenis”, die volgens Rosenberg den mensch „neerdrukt, onmachtig maakt”, die den „waren menschenlijken adel misken” en „daarop naijverig is”. En Luther verraden beteekent: God, die Zijn Zoon gaf aan het Kruis, eeren.

In de „Duitsche opstanding” verrijst nu de Luther, „gereinigd van al die bijkomstigheden en zwakheden”, in al de heerlijkheid, waarmede het volk hem kroont.

„Waarop het aankomt”, heet het, is dit: „de Duitsche geschiedenis, met inbegrip van die der Reformatie, onder den Duitschen en niet onder den geheel verkeerd en eenzijdigen theologisch-historischen gezichtshoek (dus die der Godsopenbaring) te zien. Ziet men haar onder Duitschen gezichtshoek, dan krijgt de toepassing van de leer der erizonde door Luther in zijn strijd, de historische plaats toegewezen, die haar alleen toekomt.”

„Ziet men de hier aangeduide oordeelen in hun diepte wezen, dan staat men tenslotte voor Jahwe, den Jodengod, en de Biblicisten, die hem propageeren.”

• • •

Ja, zoo is het! Maar dan niet in verachtelijken zin, zooals Brachmann dat bedoelt, maar in den heerlijken Bijbelschen zin. Dan staat men voor den God der Schriften, den God, Die zich in de heilsgeschiedenis heeft geopenbaard.

Daarvan moet deze schrijver niets hebben. Hij scheldt hem den „Woestijndaemon”. „Wij kennen thans”, zegt hij, „het daemonische karakter van Jahwe als vulkanische Godheid, die oorspronkelijk woestijn- en nomadengod is geweest. Als nomadengod is Jahwe vijand van de kultuur. Dientengevolge komt het tusschen hem, dien de Israëlieten naar Palestina meenemen, en de Kanaänietische godheden, vooral met Baäl, tot heftige botsingen. De nomadische overlevering wordt door de Rehabieten, Elia en Eliza, later door Johannes den Dooper en de Nazireërs, trouw beschermd.”

Zoo gaat Brachmann met zijn lasteringen door. Lasteringen, „waarvoor men immers niet behoeft te vreezen”. Luther heeft den vrijbrief daarvoor gegeven. Althans zoo beweert men.

En hij besluit: „Voor ons blijft geen andere keus, als tot Jahwe en tot het Oude Testament als een juist in zijn beste deelen nomadische aangelegenheid, die vreemd staat tegenover echt boerenvolk en tegenover kultuur, een duidelijk neen te zeggen”.

„Het is Oostersch, zich aan „heilige Schriften” te binden. Het Germaansch-Duitsche vroom-zijn kent die boeien niet, wijl het een andere als de Oostersche wijze van het vroom-zijn kent. Wat een kwellingen heeft toch menig Duitsch theoloog met zijn exegetische preeken gehad. Nu, deze kwellingen waren en zijn nog, een echt bewijs van zijn Duitsch-zijn, en heelmaal niet een teeken voor een gebrekkig geloof! Daarover behoorden de theologie en de kerk na te denken. Zij zouden Alfred Rosenberg beter verstaan in zijn strijd voor... vrijheid aller Duitschers!”

• • •

Genoeg hierover. De mythische historiebeschouwing toont hier haar plastische kunsten op zeer duidelijke wijze. En haar afkeer van het Christendom.

Wat te zeggen van een menschedom, dat de groote gestalten van verleden en heden slechts in haar felle licht mag zien? Die de gansche werkelijkheid slechts symbolisch kan waarnemen en verklaren? De materie, de levende wereld, de mensch, de volkeren, de gansche schepping?

Hier is geen compromis mogelijk! Tegenover den totalitair eisch dezer wereldbeschouwing staat die van de Christelijke religie, die zich aan den God der Schriften gebonden weet.

En voor de belijders zijn de lasteringen van Zijn Naam, die leed doen, een aansporing om te strijden en te getuigen. Tot het einde toe.

A.

B. t. B.